

شایعه اعدام امام خمینی پس از قیام ۱۵ خرداد

۱۷ خرداد ۱۳۹۴ ساعت ۱۸:۰۷

به دنبال دستگیری امام خمینی (ره) در آستانه ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ و برخورد خونین و قهرآمیز نظام استبدادگرا، قانون‌گریز، مردم‌ستیز و البته سلطه‌پذیر پهلوی با قیام مردم ایران، اسدالله علم نخست‌وزیر وقت تهدید کرد که به زودی عاملان اصلی قیام محاکمه خواهند شد

تا جایی که منابع موجود نشان می‌دهد، این موضع‌گیری، جدی‌ترین و آشکارترین تهدیدی بود که در آن برهه، از سوی یک مقام درجه اول حاکمیت در رابطه با احتمال اعدام رهبری قیام ۱۵ خرداد صورت گرفت. البته طی سالهای آتی و حتی پس از پیروزی انقلاب اسلامی برخی چهره‌های سیاسی و احیاناً مذهبی هم که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم شاهد تحولات و رخدادهای برهه قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ و پس از آن بودند، در باره قصد حاکمیت پهلوی برای صدور حکم اعدام برای آیت‌الله امام خمینی اظهاراتی کرده‌اند. اما، واقع امر این است که، آن موضع‌گیری تهدیدآمیز اسدالله علم، بلوف و گزافه‌گویی بی‌اساسی بیش نبود. نه در آن برهه و نه در هیچ برهه دیگری از دوران ۳۷ ساله سلطنت محمدرضاشاه پهلوی، حاکمیت را جرئت و جسارتی که حتی به‌طور جدی موضوع احتمال اعدام یک مرجع و مجتهد دینی و رهبر سیاسی شاخص و پرآوازه‌ای در حد آیت‌الله امام خمینی را مورد بررسی قرار دهد، وجود نداشت.

بر مبنای منابع و اسناد متقن موجود، هیچ قرینه‌ای هم وجود ندارد که نشان دهد، بالأخص در همان برهه دشوار متعاقب قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲، رژیم پهلوی و حتی حامیان خارجی آن جهت فائق آمدن بر بحران سیاسی و اجتماعی جاری و ساری در کشور، گزینه اعدام آیت‌الله امام خمینی را مورد توجه جدی قرار داده باشند. البته در آن فضای پلیسی و سرکوبگرانه چندان هم بی‌پایه نبود، اگر شایعاتی بی‌اساس، در باره احتمال اعدام ایشان توسط حکومت، در عرصه کشور و در میان گروه‌های مختلف سیاسی و اجتماعی و محافل مطبوعاتی و نظایر آن پخش شود، اما، هیچ دلیل قاطعی وجود ندارد که حاکی از تصمیم جدی حکومت برای اعدام ایشان بوده باشد.

می‌دانیم که مدت کوتاهی پس از قیام ۱۵ خرداد، سیل گسترده‌ای از اعلامیه‌ها، تلگرافات، نامه‌ها و بیانیه‌ها، که عمدتاً از سوی علما و روحانیون و اقشار مختلف مردم در اقصی نقاط کشور در حمایت از آیت‌الله امام خمینی صادر می‌شد و در همان حال، در حمایت از ایشان، تعداد زیادی از علما و روحانیون برجسته از سراسر کشور به تهران مهاجرت کردند. بنابراین، به رغم تمام سرکوبگریهایی که صورت گرفته و جو رعب و وحشتی که در کشور پدید آمد، رژیم پهلوی را هیچگاه تا آن حد جرئت و توان نبود که بتواند بی‌اعتنا به آنچه در کشور می‌گذشت، احتمالاً فکر اعدام آیت‌الله امام خمینی را به‌مخيله‌اش راه دهد که از موقعیت شکننده و نامشروعش در میان قاطبه ملت ایران اطلاع بسنده‌ای داشت و از تبعات سختی که می‌توانست در انتظارش باشد، به‌خوبی آگاهی داشت. به‌ویژه این‌که، آیت‌الله امام خمینی علاوه بر رهبری سیاسی - دینی قیام و محبوبیت کم‌نظیری که در میان ملت ایران داشت و در همان حال در محافل سیاسی و اجتماعی و مطبوعاتی داخلی و بین‌المللی به‌چهره‌ای شاخص و شناخته‌شده تبدیل شده بود، در ردیف شاخص‌ترین مراجع دینی جهان تشیع هم جای داشت. همچنان‌که، در آستانه رحلت حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدحسین بروجردی مرجع علی‌الاطلاق جهان تشیع، در اوایل سال ۱۳۴۰، حتی نشریات و رسانه‌های تحت کنترل آن روزگار هم، آیت‌الله خمینی را در زمره سه چهار شخصیتی نام می‌بردند که پس از رحلت ایشان می‌توانست در جایگاه مرجعیت دینی جهان تشیع قرار بگیرد. به‌دلیل همین جایگاه مذهبی، علمی، سیاسی و اجتماعی ایشان هم بود که، رژیم پهلوی، نه‌تنها، حتی جرئت آن را پیدا نکرد، ولو به‌صورت ظاهر، محاکمه‌ای برای ایشان دست و پا کند، بلکه، همچنان‌که اسناد و منابع آن روزگار نشان می‌دهد، به‌هر نحو ممکن تلاش می‌شد، در موقعیتی که چندان هم برای رژیم، به‌اصطلاح، مایه آبروریزی نشود، موجبات آزادی ایشان را فراهم کند، که نهایتاً چنین هم شد و حسنعلی منصور، نخست‌وزیری که جایگزین اسدالله علم شده بود، مدت کوتاهی پس از قدرتیابی، ناگزیر، دستور آزادی ایشان را صادر کرد، آن‌هم در شرایطی که، آیت‌الله امام خمینی، آشکارا بر تداوم روش سیاسی پیشین خود در برابر نظام استبدادگرا و سلطه‌پذیر پهلوی تأکید و تصریح می‌کردند. و باز، همچنان‌که می‌دانیم در جریان تصویب لایحه موسوم به‌کاپیتولاسیون در مجلس شورای به‌اصطلاح ملی دوره ۲۱، آیت‌الله امام خمینی دلیرانه و تحسین‌برانگیز در برابر این اقدام تأسف‌برانگیز حکومت پهلوی ایستادگی کرده و، با منطقی‌ترین و شدیدترین لحن ممکن، مجموعه حکومت را مورد حمله و انتقاد قرار داد؛ اما، حکومت، به رغم آن‌که، طی یکی دو ساله اخیر، ظاهراً، موقعیت تثبیت‌شده‌تری هم پیدا کرده بود، این‌بار، حتی به‌فکر دستگیر کردن ایشان هم نیفتاد، تا مبادا بار دیگر، خود را گرفتار تبعات پیش‌بینی‌ناپذیر آن بکند و ترجیح داد، به سرعت ایشان را از کشور تبعید کند، که کاملاً واقف بود، تداوم حضور ایشان در ایران، فقط و فقط، موقعیت نظام شاهنشاهی پهلوی را آسیب‌پذیرتر خواهد کرد، بدون آن‌که، حکومت بتواند، به‌اقدام متقابل مؤثری دست بزند. بنابراین تا جایی که اسناد و منابع متقن موجود نشان می‌دهد، موضوع تصمیم احتمالی رژیم پهلوی برای اعدام آیت‌الله امام خمینی هیچگاه جدی نشده و از حد تهدیدات بی‌پایه و به‌اصطلاح توخالی، شایعه و اخبار سقیم و غیرواقعی درگوشی و نظایر آن فراتر نرفت.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/30611/خرداد-15-قیام-خمینی-امام-اعدام-شایعه/30611>